

LÜHITEATED * NOTES

Künnivares kogub toidutagavarasid?

Food storing behaviour by a rook (Corvus frugilegus).

Jõgeva on aastaringselt vareslaste rohkusega silma paistnud juba viimased paarkümmend aastat. Nii on kujunenud ka linna elanike seas harjumuseks, et tuvide, partide või kajakate asemel söödetakse saia- või leivajäänustega vareseid ja hakke. Lindude tähelepanelikum vaatlemine toob sageli endaga kaasa üllatusi. Nii õnnestus mul 15. märtsil 2007 vaadelda Jõgeval erandliku käitumisega künnivarest, kes lindude toitja eest saiatükke napsas ja need veidi eemal haljasalal muru sisse mattis. Lind raius selleks eelnevalt pinnasesse süvendi ning pistnud saiatüki lohukesse, puistas sellele samast kõrvalt rebitud kulunokatäisi peale. Kas mitte just väga liigiomaselt tegutsenud isend hiljem oma paniipaikadest ka matti võtmas käis ei olnud võimalik selgitada.

Jaanus Aua

Vainukäo (*Upupa epops*) pesaleid Lääne-Virumaal.

A nest of hoopoe (Upupa epops) found in Lääne-Virumaa.

Vainukägu ehk toonetutt on Eestis haruldane lokaalselt levinud pesitseja, kelle arvukuseks on 2003. a. andmetel hinnatud vaid 1-10 paari (Hirundo 2/2003). Siin on ka selle liigi levila põhjapiir. Linnustiku andmebaasidest ja internetist koondatud andmete põhjal on viimase 10 aasta jooksul kõige sagedamini vaenukägu kohatud Pärnu- ja Läänemaal. Enamus vaatluskohtadest asuvad rannikulähedastes piirkondades, sisemaal kohatakse seda liiki harvem. Viimane teadaolev vaenukäo pesaleid Eestist on teada 1978. aastast, mil leiti nelja pojaga pesa Pärnumaalt. Üks paar pesitses arvatavasti 1981. aastal Tartu linnas puukuuris (Leho Luigujõe suul.). Hiljem on mitmel pool kohatud küll üksikuid paikseid paare, kuid pesaleidu ei ole teada.

Käesoleval aastal jõudis kahest erinevast allikast minuni teave, et Lääne-Virumaal Vihula vallas Eisma külas on perekond Tomps kogu

suve näinud tegutsemas vaenukäo paari ning leidnud ka pesa. Info kontrollimine kinnitas teate õigsust. Siinkohal esitatud andmed põhinevad vaatlejate poolt artikli autorile edastatud informatsioonil.

Esimest korda nähti üht vaenukägu Eismal tegutsemas 16. aprillil. Peale seda ei kohatud vaenukägu kuni juuni alguseni, mil vaadeldi üht isendit elumaja õuemurul toitumas. Juuni keskpaigas vaadeldi esimest korda kahte isendit koos tegutsemas. Sellest ajast alates olidki linnud eriti aktiivsed ning neid nähti peaaegu iga päev. Enamasti kohati ühte lindu, kuid sageli ka kahte korraga. Linnud olid väga julged ja ei kartnud ka inimeste või koera tegutsemist õuel. Häälitsemas ei kuulnud linde kordagi. Ilmselt on põhjus ka selles, et kõige aktiivsema lauluperioodi ajal, kevadel, külastasid vaatlejad paika harva. Linde kohati peamiselt õuemurul toitumas, mujal külas nähti vaenukägu vaid mõnel korral. Silmaga tuvastatavaks toiduks olid vihmaussid. Kord täheldati ka käitumist, kus üks vanalind andis maas vihmaussi üle teisele, kuigi tol juba oli üks nokas. Hinnanguliselt toimus murul toiduotsimine juuni teises pooles iga kord 2-3 minutit, misjärel lennati toiduga pesapaiga suunas ja jälle tagasi.

Vaenukäo pesa leiti poegade valjude häälitsejate järgi juuni lõpus. Pesa asus küla läbiva tee ja maja vahel lehtpuutukas. Pesapuuks oli servas asuv kuivanud murdunud ladvaga lepp. Pesaks oli puu ülemises kolmandikus asuv vana oksaauk või rähniõõnsus, mille kõrguseks maapinnast hinnati umbes 4-5 meetrit. Pesaava oli suunaga maja poole, arvatavasti kirdesse. 30. juunil nähti pesaaval toitu nõudmas vähemalt kahte poega.

Viimast korda kohati vaenukägu Eismal pesakoha juures 7. juulil, mil üks ilmselt äsja lennuvõimestunud poeg tuli pesapaiga juures asuva maja hoovile. Külas kohtasid vaatlejad vaenukägu viimast korda 20. juulil.

Riho Kinks